

A apărut

și se găsește de vânzare la redacția noastră

Legea Timbrului

cu toate modificările aduse până în prezent cu deciziile comisiei timbrului și cu un index alfabetic aranjată de

I. MĂNESCU

președinte la Curtea de Apel Cluj.

Prețul 100 Lei.

BANCA CENTRALA

Intreprinderi industriale fondate și co-interesate :

Industria Sârmei — fabrică de cuie și sârmă în Ghiriș, gara Câmpia-Turzii ;

Fabrica de Sticlărie S. A. în Turda

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. A. SEDIUL CENTRAL CLUJ

Filiale : Alba-Iulia, Bistrița, Hateg, Sibiu, Turda.

Capital social 50 milioane, rezerve 20 milioane. depuneri 120 milioane

A apărut**Legea Contribuțiilor Directe**

cu instrucții oficiale, Dec. Com. Centrale și cu un index alfabetic, ediție aranjată de

I. Mănescu

președinte la Curtea de Apel Cluj

Comenziile se primesc la redacția noastră.

Prețul 130 Lei.

A APĂRUT :**Colecția Oficială de legi și regulamente**

alcătuită de Consiliul Legislativ, Tomul XI, partea I, Legi și partea II-a A și B, regulamente, 1 Ianuarie 1933 - 31 Dec. 1933 ;

costul ambelor volume partea II-a lei 400, - iar al părții I-a, 250 lei.

George Sofronie
prof. Univ.

Problema păcii și organizarea ei juridică

Cluj 1934

I. Porfiriu-Putna

f. magistrat—avocat

Valoarea în Drept

Timișoara 1934

A APARUT :**Buletinul Legilor**

care publică legile, regulamentele și instrucțiunile la câteva zile dela publicarea lor oficială sub direcțiunea

D-lui I. MANESCU

Președinte la Curtea de Apel Cluj

Abonamentul 700 lei anual

Pentru magistrați și avocați . . 500 „ „

Plătibil și în rate de minimum 50 lei

Administrația la Curtea de Ape Cluj

A apărut :

GEORGE SOFRONIE

Profesor la Facultatea de drept din Oradea

„Le problème des Limitations du droit de Belligérance“

(extras din „Revista de Drept Public“)

București, 1934

* * *

Determinarea agresorului

Considerațiuni asupra Convențiilor dela Londra din 3 Iulie 1933

(extras din „Pandectele Române“) Buc. 1934.

* * *

Tratatul dela Trianon și Acțiunea Revizionistă

Ediția III

Oradea 1934

Anteproiectul Legii de Organizare Judecătorească.

Parchetul.

Membrii parchetului începând cu procurorii de secție dela Tribunal până la procurorul de secție dela Curtea de Apel se numesc și se avansează de Ministrul de Justiție fără avizul Consiliului magistraturii.

Toți membrii Parchetului au gradul corespunzător membrilor tribunalului și Curților de Apel.

Nu avem nimic de zis de cei care sunt numiți efectiv în postul corespunzător.

Este o anomalie însă, să dai grad, acelui membru care este numai delegat într-o funcție de parchet.

Așa este cazul Procurorului General de pe lângă Curtea de Apel.

Despre funcția de Procuror General pe lângă Curtea de Apel, care, prin tradiție, nu a fost niciodată ocupată de un titular, ci în totdeauna a fost ocupată prin delegație, pentru ce oare anteproiectul zice: „Procurorii generali au gradul de președinte de secție la Curte”? Natural ar fi să se zică: „Funcția de Procuror General este egală cu funcția de Președinte de Curte de Apel”.

Așa cum este alcătuit textul anteproiectului însemnează că cel care este delegat Procuror general are și gradul de președinte de secție de Curte de Apel. Deși cazurile au fost rare totuși s'au găsit magistrați cărora retrăgându-li-se delegația de Procuror General, s'au simțit degradați și și-au dat demisia, iar alții întrând în Curte, au reclamat ierarhia avută, față de foștii lor colegi, unii chiar mai vechi în gradul de consilier de cât fostul delegat Procuror General.

Dar anteproiectul întărește această prezumție și prin faptul că în art. 68 care enumeră gradele ierarhice trece la gradul IV pe Procurorul general înaintea președintelui de secție.

Dacă ar fi un deținător titular al funcției, cum este la Curtea de Casație, nu ar avea niciunul nimic de zis, dar faptul că funcția de procuror general este ocupată, de regulă, de un consilier de ieri și de mâine, ea trebuie enumerată după președintele de secție. La tribunal, deși funcția de prim procuror este ocupată de un titular, este enumerată în categoria gradului VII după președintele de secție.

Mai avem de observat că anteproiectul acordă gradul efectiv de consilier de Curte de Apel, Primului Procuror al Tribunalului de Ilfov, deși prin art. 187 se spune că acest Prim Procuror nu este inamovibil.

Chestia care se pune este:

Ce se face cu gradul efectiv al acestui Prim Procuror, care este legat de localitate (Trib. Il-

fov), când el va fi transferat în altă localitate potrivit și în cazul prevăzut de art. 188?

Disciplina.

Fără îndoială, magistratul trebuie să fie disciplinat și controlat.

Magistratul trebuie să fie corect atât în viața lui particulară cât și în cea publică. El trebuie să fie modelul, exemplul și în una și în celalaltă. Tocmai de aceea credem că i-se cuvine, tocmai lui, să i-se facă cea mai mare dreptate și să i-se înlăture mizeria și decepția.

Magistratului căruia nu i-s'a putut nimic imputa, în cariera sa și care reușește să-și poarte hermina nepătată, se cade, să i-se deschidă porțile dreptății și să fie lăsat să strălucească în tot timpul și în tot locul.

Pentru aceasta trebuie să se ia cele mai severe măsuri de control și o justă și folositoare disciplină.

Controlul trebuie să rămâie întreg în puterea Ministrului de Justiție, fie direct, fie prin delegații săi, cum și a superiorilor ierarhici.

Cazurile de nedisciplină și judecata lor trebuie date, comisiunilor de judecată.

Cazurile ce trebuie să se între în disciplina magistratului trebuiesc înmultite, specificate în deplin acord cu rațiunea și cu formarea magistratului.

E drept că anteproiectul legii de organizare judecătorească dă o dezvoltare mai mare controlului ierarhic. Se menține însă cazurile de nedisciplină așa cum a fost.

Credem că ar trebui accentuate cazurile: 1. Vădita ignorare a legilor existente. 2. Amânarea, cu vădită ușuriță, a judecării cauzelor, 3. Redactarea tardivă a hotărârilor.

Jurisprudențe civile

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția I.

Decizia No. 187/934 Președ. S. Tipul cons.

Dispozițiunile art. 1489 C. C. A. cu privire la prescripția de 3 ani nu se aplică acțiunii, care are de obiect restituirea lucrului deținut fără just motiv, acesta fiind aplicabil acțiunii în daune. Acțiunii în restituire nu-i poate fi aplicabilă decât prescripția prevăzută de art. 1478 C. C. A.

Asupra recursului făcut de Ministerul de Finanțe contra deciziei Curții de Apel Cluj S. I-a No. C. I. 270—1933, din 22 Iunie 1933, dată în proces cu Dr. Alexiu Dănielăscu:

Având în vedere decizia atacată cu recurs, din care se constată că la 7 Maiu 1930 intimatul a chemat în judecată pe recurent pentru a fi obligat, între altele, la restituirea sumei de 167.769 lei drept contravaloarea mobilelor sechestrate de Ad-ția Financiară Cluj în anul 1924, mobile cari nu au fost vândute la licitație și nici resti-

tuite recurentului după acoperirea sumei delapidată de acesta în calitate de șef casier al Adiei Financiare Cluj.

Că Tribunalul Cluj S. IV-a, prin sentința No. C. 968—1930, din 16 Ianuarie 1933, respinge acțiunea, motivând că această acțiune în desdăunare este prescrisă, nefiind intentată, conform art. 1489 cod. civ. austriac, în termen de 3 ani din toamna anului 1924, data când s'a lichidat definitiv chestia intimatului. Intimatul făcând apel, Curtea de Apel Cluj S. I-a, prin decizia atacată cu recurs, admite apelul în parte, reformează în parte sentința apelată, admite acțiunea în parte și obligă pe recurent să predea intimatului obiectele precizate din dispozitiv, sau să plătească valoarea lor în sumă de 89.545 lei.

Că pentru a da această soluțiune Curtea de Apel, după ce înlătură ca greșită motivarea Tribunalului, referitoare la prescripția bazată pe art. 1489 cod. civ. austriac, găsind că acest text nu are aplicațiune în speță, unde acțiunea se întemeiază pe restituire, iar nu pe despăgubire și deci unde timpul prescripției este determinat de art. 1478 cod. civ. austriac, constată că mobilele și obiectele sechestrate în 1924 au fost numai în parte vândute la licitația publică, iar în parte au rămas nevândute și nerestituite recurentului, deși suma delapidată a fost complect acoperită și conchide că intimatul este îndreptățit să pretindă restituirea lor în natură, sau plata valorii lor.

Având în vedere că prin motivele de casare recurentul pretinde că Curtea de Apel numai prin violarea art. 1478 cod. civ. austriac, a putut ajunge la concluzia că acțiunea recurentului nu s'a prescris deși este acțiune în daune.

Considerând că motivul de casare este inexact în drept și în fapt, deoarece din decizia atacată cu recurs se constată că în speță nu este vorba de o acțiune, având de obiect o pretențiune de despăgubire, care s'ar fi prescris, conform art. 1489 cod. civ. austriac, după 3 ani, cum pretinde recurentul, ci este vorba de o acțiune de altă natură și anume de o acțiune în restituirea unor obiecte reținute fără just motiv.

Că așa fiind și întrucât recurentul nici nu susține că acțiunea intimatului este prescrisă, dacă ar fi considerată ca acțiune în restituire, este evident că, față de stabilirea în fapt făcută în cauză fără nici o denaturare, Curtea de Apel putea să conchidă că această acțiune a fost introdusă în termen și să o admită ca atare.

Că prin urmare, motivele de casare fiind neîntemeiate, recursul urmează a se respinge cu cheltuieli de judecată fixate prin apreciere la suma de 3000 lei.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția II.

Decizia No. 851/1934. Preș. N. Bădescu-Roșiori cons.

Uzură. Leg. XXV 1883. Elementele delictului: strămtoarea financiară a debitorului, pe care creditorul să o

exploateze, amenințând prin dobânzile percepute, ruina materială a debitorului.

Asupra recursului declarat de Parchetul General de pe lângă Curtea de Apel din Cluj, contra deciziei aceleiași Curți sec. III cu No. 450—1933, prin care confirmându-se sentința primei instanțe, inculpatul Filip Ion a rămas achitat conform art. 326 pct. 1 proc. pen., pentru delictul de uzură prevăzut de art. 1 și calificat conform art. 11 al legii XXV—1883.

Având în vedere motivul de casare desvoltat în scris, făcut cu invocarea nulității materiale prev. de art. 385 pct. 1-a proc. pen., cu aceea că greșit Curtea de Apel a menționat achitarea inculpatului.

Având în vedere că instanțele de fond pentru a achita pe inculpatul Filip Ioan, deși constată în fapt că în anul 1928 numitul împrumutând pe Măț Gh. din Libotin cu suma de 12.000 lei i-a pretins o dobândă de 2.600 lei, pe timp de 6 luni, pe care i-a reținut din capital; adică un procent de 43% pe an; iar debitorul neputând plăti capitalul, dobânzile s'au adunat la capital, urcându-se în decurs de doi ani, la suma de 22.000 lei pentru plata căreia, la data de 4 Noembrie 1930, inculpatul a dat în judecată pe debitor la judecătoria Tg. Lăpușului; de asemeni în cursul anului 1930, a pretins lui Boga Gheorghe la suma de 300 lei o dobândă de 480 lei, pe timp de 3 luni, adică un procent de 63%; totuși în drept constată că întrucât potrivit art. 1 din legea XXV—1883, elementele constitutive ale delictului de uzură sunt: strămtoarea financiară a debitorului pe care creditorul să o exploateze, amenințând prin dobânzile mari percepute, ruina materială a debitorului.

Că, în speță, din probatoriu administrat și din însăși recunoașterea debitorilor, a rămas constatat că la data contractării împrumuturilor debitorii se aflau în stare materială bună, nu erau în strămtoare financiară și nu erau amenințați a fi ruinați materialmente prin dobânzile pretinse de inculpat, dobânzi ce de altfel, nu s'au plătit, nici chiar capitalul, debitorii beneficiind de legea conversiunii.

Că deci, acuzatul n'a speculat strămtoarea financiară a debitorilor, căci aceștia puteau găsi oriunde credit, având avere mobilă și imobilă, nefiind în vre-o jenă financiară căci banii i-au întrebuințat în noi investiții.

Că, prin urmare, pe baza acestor motive, deși inculpatul a împrumutat în acel timp diferite sume de bani, cu dobânzi urcate, nu există delictul de uzură, deoarece nu sunt întrunite elementele constitutive prev. de art. 1 și 2 din zisa lege, așa că în mod corect instanțele de fond au achitat pe inculpat conform art. 326 pct. 1-a proc. pen. și deci recursul declarat de Parchetul General fiind găsit nefondat cată a fi respins ca atare.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III.

Dec. No. 2104/933. Președinția C. Băleanu, cons.

Formularea motivelor de casare. Art. 59 din Leg. accel. a abrogat dispozițiile legii VIII 1877 privitoare la cuantumul dobânzilor ce pot fi percepute, abrogare ce rezultă din spiritul legii.

Având în vedere că prin acest motiv recurenții se plâng de violarea normei juridice și eroare esențială când instanța de fond susține că legea VIII din 1877 a fost abrogată prin art. 49 vechi, 52 nou din legea accelerării și când decide că se poate fixa o dobândă mai ridicată decât cea arătată de legea VIII—1877;

Având în vedere că intimata a cerut respingerea recursului, în prim rând, pentru că nu este formulat în formele prevăzute de lege. art. 36 legea Curții de Casație.

Considerând că art. 36 din legea organică a Inaltei Curți de Casație în al. 3 prevede că motivele de casare vor trebui să fie formulate în prima parte sub formă enunțativă, indicându-se numai textul de lege ori principiul violat, iar în a doua parte să urmeze dezvoltarea, că însă nespectarea acestei dispozițiuni nu atrage după sine nulitatea recursului, ci președintele instanței, care primește recursul, va restitui cererea de recurs, dacă nu va fi redactată în condițiunile aci prevăzute, pentru că recurentul să se conformeze cerințelor legii, ceea ce dacă în speță nu s'a făcut, nu urmează ca recursul să fie respins pentru vicii de formă, că de altfel recurenții arată și motivele ce invocă, în mod îndeajuns de precis, astfel că incidentul cată a fi respins ca nefondat.

Considerând că din motivarea deciziunii Curții de Apel se constată că aceasta a luat în considerare mijloacele de apărare invocate de parte, motivându-le atât în drept cât și în fapt și-a făcut o justă aplicațiune a **art. 49 vechi, 52 nou din legea accelerării judecăților atunci când a decis că aceasta a abrogat dispozițiunile legii VIII—1877 privitoare la cuantumul dobânzilor ce pot fi percepute, abrogare rezultând din spiritul legii nouă**, care cuprinde o dispoziție de ordine publică și cu un lux de motive arătând că chiar dacă această lege n'ar fi abrogată prin dispozițiunile legii de accelerare, că motivul prevăzut de art. 2 urm. nu mai are a fi respectat conform art. 9 când este vorba de creanțe cambiale sau din cele dintre comercianți în afacerile lor reciproce de comerț, constatând în fapt că creanța litigioasă, din speță, intră în prevederile art. 9. constatare care este de atributul său suveran și că conform art. 285, 287 c. com. extrasul de cont curent, neexceptat după prevederile legii este opozabil recurenților;

Că întrucât Curtea de Apel a făcut în cauză o exactă și legală aplicațiune a principiilor de drept pe care le-a menținut în deciziunea sa, motivul de recurs este nefondat, iar recursul urmează a fi respins ca atare.

Văzând cererea de cheltuieli de judecată formulată de intimată Inalta Curte prin apreciere, le fixează la una mie lei.

Inalta Curte de Casație și Justiție. Secția I.

Decizia No. 194—934 Președ. T. Magheru consilier

Inginerului operator i-se cuvin taxe pentru lucrările suplimentare, chiar dacă nu a intervenit o convenție specială, din momentul ce părțile au acceptat lucrările efectuate.

Asupra recursului făcut de Alexandru Pop ș. a. contra deciziei Curții de Apel Cluj S. I No. 2400—1930, din 14 Octombrie 1930, dată în cauză cu Carol Kindel.

Având în vedere decizia atacată cu recurs din care se constată că intimatul a făcut cerere pentru stabilirea taxelor convenite lui în calitate de inginer operator antreprenor pentru lucrările suplimentare, de natură particulară, efectuate la insistența celor interesați în cauza de comasare a comunei Papiu Ilariu.

Că Tribunalul Turda, prin încheierea No. 458—1915, din 30 Iulie 1930, admite această cerere și stabilește în baza ord. 500—1908 I. M., taxele suplimentare convenite inginerului intimat pentru lucrările suplimentare efectuate, conform opiniei inginerului verificator de Stat, la suma de 127.860 lei; recurenții făcând recurs (apel), Curtea de Apel Cluj S. I-a, prin decizia atacată cu recurs, respinge recursul (apelul) confirmând încheierea Tribunalului.

Că pentru a da această soluțiune Curtea de Apel, după ce adoptă motivele din încheierea Tribunalului, mai constată în fapt, din opinia inginerului verificator de Stat dela dosar, că lucrările efectuate de inginerul antreprenor intimat sunt de natură particulară, cari aceasta nu era obligat să le facă în mod oficial și conchide că pentru aceste lucrări suplimentare intimatului i se cuvine plată suplimentară, așa că bine Tribunalul a obligat pe recurenți la plata contravalorii acestor lucrări;

Având în vedere că prin motivul I de casare recurenții pretind că Curtea de Apel numai prin violare de lege și exces de putere a putut confirma încheierea Tribunalului prin care s'a stabilit intimatului în sarcina lor taxe suplimentare, desi între părți nu există, cu privire la lucrările în cauză, un contract special, cum cere art. 68 aliniatul penultim din ord. 500—1908 I. M.

Considerând că lipsa ce o invoacă recurenții prin acest motiv de casare este fără de nici o importanță pentru soluțiunea pricinii, deoarece din moment ce în speță există o constatare în fapt, rămasă definitivă, nefiind atacată pentru denaturarea că în afară de lucrările oficiale, de comasare, intimatul a efectuat și lucrări suplimentare, de natură particulară; cari, este necontestat că, au fost acceptate de recurenți, numiții **trebuiau să plătească intimatului la cerere contravaloarea acestor lucrări, de care au profitat, chiar dacă în prealabil între părți nu ar fi inter-**

venit un contract special în privința lor.

Că așa fiind Curtea de Apel putea să confirme încheierea Tribunalului prin care s'a stabilit taxele suplimentare convenite intimatului pentru lucrările particulare efectuate în interesul recurenților și acceptate de aceștia, fără a comite violarea de lege și excesul de putere, ce i se pune în sarcină.

Că, prin urmare, acest motiv de casare fiind neîntemeiat, recursul urmează a se respinge cu cheltuieli de judecată fixate prin apreciere la suma de 1000 lei, fără a mai fi utilă în cauză și discutarea celorlalte motive de recurs, decizia Curții de Apel urmând a se menține în tot cazul pe considerațiunile de mai sus.

Jurisprudențe comerciale

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III.

Decizia No. 561/1934. Președinte: O. Băleanu consilier

Conform art. 63 din Reg. tr. C. F. R. acțiunile în judecată ce rezultă din contractul de transport se pot porni în contra C. F. R. numai de persoanele cari pot dispune de marfă.

Contractul de transport este un contract autonom, și predătorul poate dispune de marfă, pe toate durată transportului, și până când scrisoarea de trăsură se predă destinatarului, dela care dată acesta are dreptul de a exercita acțiunile derivând din contract.

DELIBERAND,

Asupra incidentului ridicat de procuratorul recurenței, Regia Autonomă CFR, bazat pe art. 24 din legea Curții de Casație, că întrucât recursul este îndreptat contra unei decizii interlocutorii a Curții de Apel, care constituind o hotărâre nedesăvârșită nu poate fi atacată cu recurs decât odată cu hotărârea dată asupra fondului și deci recursul este inadmisibil;

Având în vedere că potrivit art. 391 proc. civ. în procesul în care baza pretențiunii se poate separa de quantumul ei, instanța poate stabili în prealabil prin hotărâre interlocutorie existența bazei, iar desbaterea asupra quantumului se va putea continua numai după ce hotărârea va rămâne definitivă;

Considerând, că întrucât prin acest text se atribuie hotărârei interlocutorie, caracterul unei hotărâri desăvârșite, o asemenea hotărâre potrivit art. 24 din citata lege este susceptibilă de recurs în casare și prin urmare incidentul de inadmisibilitate a recursului este neîntemeiat;

Având în vedere că prin motivul II de recurs Regia Autonomă CFR, invocă violarea art. 66, 63 alin. 1, 53 alin. 2 din regulamentul de transport, exces de putere și denaturare în dezvoltarea cărora susține că marfa fiind avariata prin incendiu înainte de a fi ajuns la locul de destinație, singurul în drept de a reclama daune este

predătorul Firma C. Fontanella, care însă prin încasarea contravaloarei poliței de asigurare a fost despăgubit; că intimata Banca Marmorosch Blank fiind o destinatară aparentă, nu poate să pretindă despăgubire în persoana sa, deoarece nu a primit transportul nici scrisoarea de trăsură și nu a dispus niciodată asupra transportului și deci lipsindu-i legitimația activă, nu poate reclama daune din acest transport;

Considerând, că în speță este necontestat, că în scrisoarea de trăsură figurează ca predător firma C. Fontanella, iar ca destinatar intimata Banca Marmorosch Blank.

Considerând, că contractul de transport ca contractele bilaterale în genere fiind rezultatul acordului de voință al părților contractante, acțiunile izvorâte dintr'un astfel de contract, nu pot fi exercitate decât de persoanele la cari figurează în contract ca părți contractante, adică expeditorul și destinatarul, iar conform art. 63 din regulamentul de transport acțiunile judecătorești care rezultă din contractul de transport se pot porni în contra Căii ferate numai de persoana care are dreptul de a dispune de marfă;

Având în vedere că prin contractul de transport, care constituie un contract autonom, predătorul stipulând o prestațiune a cărăușului în favoarea destinatarului, dreptul expeditorului de a dispune asupra mărfii se naște din momentul predării mărfii pentru transport și subsistă pe întreaga durată a parcursului până când transportul ajungând la locul de destinație, scrisoarea de trăsură a fost eliberată destinatarului (art. 52 din reg. de transport), dela care dată dreptul de a acționa pe cărăuș în baza contractului de transport trece asupra destinatarului, care prin eliberarea și primirea scrisorii de trăsură intră în raport direct cu cărăușul (art. 53 din regulamentul de transport).

Că numai în cazul când destinatarul refuză primirea transportului după sosirea la locul de destinație, dreptul predătorului reînviază iarăși, deoarece prin refuzul destinatarului predătorul rămâne singura parte contractantă și deci va putea exercita contra cărăușului toate acțiunile ce derivă din contract;

Că prin urmare partea care reclamă daune dela cărăuș în baza unui contract de transport, trebuie să dovedească calitatea sa de parte contractantă, iar nu un titlu de proprietate asupra lucrului predat, pentru transport, aceasta ca urmare a principiului că contractul de transport fiind autonom, se execută și se încheie independent de eventualele convențiuni existente între predător sau destinatar și tertii cari nu pot invoca în favoarea lor contractul de transport pe motiv că proprietarii mărfii, odată ce nu figurează în nici o calitate pe scrisoarea de trăsură;

Că, în asemenea condițiuni și întrucât Curtea de Apel constată în baza și în conformitate cu conținutul actelor dela dosar pe de o parte că intimata este destinatară mărfii, în care calitate i s'a eliberat scrisoarea de trăsură și a fă-

cut reclamațiune la CFR, pentru pierderea mărfii, precum și că predătorul C. Fontanella în cursul transportului nu a dispus asupra mărfii în prevederile art. 52 din regulamentul de transport, ci din contră a trimis duplicatul scrisorii de trăsură destinatarei, iar pe de altă parte că incendierea vagonului s'ar fi putut împiedeca prin supravegherea corespunzătoare a transportului de către recurentă, cu drept cuvânt a stabilit responsabilitatea acesteia pentru pagubele rezultate din contractul de transport, iar prin argumentarea că intimata este în drept să reclame, în baza acestui contract, daune, n'a violat textele invocate prin acest motiv de casare și n'a săvârșit nici un exces de putere sau denaturare de acte.

Jurisprudențe procedurale

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III-a
Decizia No. 1285/1933, Președinția O. Băleanu consilier

Compromis. Prin reaua constituire a Trib. de arbitri se înțelege constituirea cu violarea prevederilor compromisului sau ale Pr. civile (art. 784 p. 2 pr. civ.).

Considerând că Curtea de Apel constată, că la 6 Maiu 1930 între recurentă D-na Dr. Alexandru Pollak pe de o parte și între intimatul Ignatie Schwartz, Simion Farkas, soția lui Simon Farkas pe de altă parte, a intervenit un compromis prin care au supus judecării unui Tribunal de arbitri toate litigiile de caracter civil isvorâte din raportul recurentei cu firma „Terra Română Farkas et Comp”, în condițiunile fixate prin compromis, în care la pct. 3 s'a prevăzut și modul de înlocuire a arbitrilor, dacă ar fi împiedecați în exercitarea funcțiunei sau ar denega concursul; că după ce Tribunalul s'a constituit cu arbitrii desemnați în compromis, la 23 Maiu 1931 Adolf Gutfried arbitru numit de Ignatie Schwartz și-a dat demisia, fiind ales în locul acestuia Dr. Octavian Rusu, că la 15 Iunie 1931 și arbitru numit de recurentă, Jacob Molnar, dându-si demisia, recurenta în conformitate cu pct. 3 din compromis a desemnat patru persoane printre care figura și Dr. Elemer Ovary care fiind ales de intimatul Ig. Schwartz, Tribunalul de arbitri la 15 Iunie 1931 s'a reconstituit; că arbitru Dr. Elemer Ovary, fiind excepționat de Simion Farkas, Emeric Farkas și soția lui Simion Farkas, și-a dat demisia din funcțiunea de arbitru, iar părțile în ziua de 16 Iunie 1931 au ales în locul lui ca arbitru pe Dr. Jonel Pop cu care a funcționat Tribunalul de arbitri până la judecarea procesului;

Având în vedere că prin motivul de casare invocat în memoriul depus în sedinta dela 1 Iunie 1933, recurenta se plânge de violarea art. 38 din legea accelerării, susținând că, întrucât intimatii în recurs, nu au formulat în scris prin petiția de apel motivul de invalidare bazat pe art.

784 pct. 1 proc. civ. (compromisul și-a pierdut efectul înainte de pronunțarea sentinței), ci numai prin notele scrise depuse după prima zi de înfățișare, Curtea de Apel nu putea ține seama de acest nou motiv tardiv formulat, deoarece potrivit art. 38 și 14 din legea accelerării, numai excepțiunile procedurale de ordine publică pot fi invocate oricând în cursul procesului, caz care în speță, nu subsistă;

Considerând, că examinarea acestui motiv de casare este fără interes și inutilă, deoarece chestiunea valabilității compromisului Curtea de Apel o rezolvă în fond, în sensul că respinge ca nefondat motivul bazat pe art. 784 pct. 1, constatând și motivând prin considerentele deciziunei, că compromisul nu și-a pierdut efectul, iar recurenta prin petiția de recurs nu formulează motiv de casare în temeiul căreia Inalta Curte ar avea căderea să intre în examinarea constatării Curții de Apel relativ la valabilitatea compromisului, care sub acest raport, este definitiv câștigată cauzei;

Având în vedere că prin motivul II de casare recurenta susține că, Curtea de Apel a săvârșit o eroare gravă de fapt și a violat art. 784 pct. 2 proc. civ. prin argumentarea că, întrucât dânsa (recurenta) și-a exercitat dreptul de alegere după demisia arbitrului Iacob Molnar prin numirea ca arbitru a lui Dr. Elemer Ovary, acest drept odată exercitat în condițiunile pct. 3 din compromis, s'a stins și ca atare nu poate reinvia decât în temeiul unui nou acord;

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care rezultă că, Curtea de Apel după ce constată că, compromisul nu și-a pierdut valabilitatea după demisia lui Dr. Elemer Ovary, în baza pct. 3 din compromis argumentează, că părțile au dreptul de a alege un nou arbitru în locul celui desemnat prin compromis, numai o singură dată și întrucât recurenta a uzat de acest drept prin alegerea lui Dr. Elemer Ovary în locul arbitrului demisionat Iacob Molnar, acest drept de alegere nu-l mai poate exercita, decât în baza unui nou acord, ce nu există între părți, astfel că — zice Curtea — alegerea făcută în persoana lui Dr. I. Pop în locul lui Dr. Elemer Ovary, este viciată, contrară compromisului și deci Tribunalul de arbitri a fost rău constituit;

Considerând, că prin reaua constituire a Tribunalului de arbitri (art. 784 pct. 2 pr. civ.) se înțelege constituirea cu violarea prevederilor cuprinse în compromis sau a dispozițiunilor Procedurii civile (art. 768. 773. 781); că deci admiterea acestui motiv de invalidare a sentinței arbitrilor, presupune existența unui compromis de arbitraj valabil;

Considerând, că în ipoteza că, în urma demisiei lui Dr. Elemer Ovary dreptul părților de a alege un alt arbitru s'a evuizat, în urma alegerii unui nou arbitru în locul dânsului, nu mai poate fi vorba de reaua constituire a tribunalului de arbitri, ci numai de stingerea efectului compromisului de arbitraj, deoarece demisia ar-

bitrului numit prin însuși compromis sau a celui ales în locul lui, produce acelaș efect;

Că deci, Curtea de Apel se contrazice ea însăși și săvârșește în acelaș timp o gravă eroare de drept când după ce constată, că compromisul de arbitraj după demisia lui Dr. Elemer Ovary nu și-a pierdut efectul, totuși invalidează sentința arbitrilor pe motiv că în locul lui Dr. Elemer Ovary demisionat, părțile nu puteau alege un alt arbitru;

Considerând, că abstracție făcând dela aceste contraziceri evidente relativ la valabilitatea compromisului, reaua constituire a Tribunalului de arbitri și concluziile trase din aceste împrejurări, Curtea de Apel prin soluția dată a săvârșit și o gravă eroare de fapt și a violat art. 784 pct. 2 proc. civ. pentru următoarele considerațiuni:

Considerând, că în speță este constant, că compromisul intervenit între părți, cum rezultă din punctele 1 și 5 s'a încheiat de recurentă, intimatul Ignatie Schwartz, Simion Farkas, soția lui Simion Farkas și Emeric Farkas, precum și că, părțile stabilind condițiunile de alegere a arbitrilor în cazul demisiunii arbitrilor desemnat prin compromis, pct. 3 a stipulat textual că: „În caz dacă unul dintre arbitri ar fi împiedecat în funcțiunea sa, ori își va denega concursul, părțile își rezervă față de dânsul toate drepturile de regres în conformitate cu normele din procedura ardeleană. În acest caz partea respectivă, care a rămas fără arbitru, este obligată ca în timp de 24 ore, să numească patru persoane ne-interesate, împotriva cărora să nu subsiste nici o excepțiune legală, comunicând numele lor părții adverse pentru ca aceasta să aleagă din ele un nou arbitru în 24 ore, în caz contrar ceilalți doi membri ai consiliului sunt îndreptățiți a numi ca arbitru o terță persoană împotriva căreia părțile renunță la orice drept de excepționare“;

Considerând, că din acești termeni întrebunțați de părți rezultă nu numai împrejurarea că alegerea arbitrilor în locul celui desemnat prin compromis dar demisionat să poate face o singură dată, ci și faptul decisiv, că alegerea se face de însăși toate părțile contractante, cu observarea bineînțeleș a celorlalte condițiuni prevăzute în mod expres; deoarece nici pct. 3, nici compromisul, nu conține o dispozițiune în sensul că dreptul de alegere ar putea fi exercitat de o singură parte în numele și pentru celelalte părți contractante;

Că deci, complectarea tribunalului de arbitri după demisia unuia dintre arbitri se face printr'un act comun și unitar al tuturor părților contractante, act compus din două elemente inseparabile: desemnarea a patru persoane de către una dintre părți și alegerea uneia dintr'acestea de partea adversă că astfel complectarea Tribunalului de arbitri conform compromisului este rezultatul acordului comun al tuturor părților contractante;

Având în vedere că din procesul verbal dela 11 Iunie 1931 dresat cu ocazia alegerii arbitrilor Dr. Elemer Ovary, se constată că, procesul verbal a fost dresat în fața recurentei, a intimatilor și reprezentanților acestora, precum și că din cele patru persoane desemnate de recurentă dintre cari urma să fie ales de către celelalte părți arbitru în locul lui I. Molnar demisionat din funcțiunea de arbitru, intimatul Ig. Schwartz a ales pe Dr. Elemer Ovary, iar intervenientul intimat W. Heveși a luat la cunoștință și a aderat la alegerea acestuia;

Considerând însă că, din cuprinsul acestui proces verbal, singurul care constituie dovadă în ce privește alegerea numitului arbitru, nu rezultă că Simion Farkas, soția lui S. Farkas și Emeric Farkas ar fi fost prezenți la această alegere și că ar fi exercitat dreptul lor de alegere conferit prin compromis sau că Ig. Schwartz ar fi avut procură specială dela dânsii de a proceda ca mandatarul lor, astfel cum cere art. 1008 cod. civ. pentru alegerea unui arbitru, ci mai mult însuși Curtea de Apel constată, și din procesul verbal dela 15 Iunie 1931 dresat de Tribunalul de arbitri rezultă în adevăr că Simion Farkas, soția lui Simion Farkas și Emeric Farkas au excepționat alegerea făcută de Ignatie Schwartz în persoana lui Dr. Elemer Ovary, care apoi în urma acestei excepțiuni, a demisionat din funcțiunea de arbitru;

Că în asemenea împrejurări și întrucât alegerea arbitrilor Dr. Elemer Ovary s'a făcut numai de singur intimatul Ig. Schwartz, fără ca acesta să fi avut procură specială dela celelalte părți contractante mai sus menționate, nu se poate considera ca rezultatul acordului comun al tuturor părților contractante, deci ca o alegere făcută în condițiunile pct. 3 din compromis și ca una care ar avea de efect stângerea dreptului de alegere a recurentei, cum gresit motivează și constată Curtea de Apel, deoarece această alegere trebuind a fi considerată ab initio ca ne-venită, locul arbitrilor demisionat Iacob Molnar din punct de vedere legal, a rămas și mai departe necomplectat chiar și fără demisia lui Dr. Elemer Ovary și astfel părțile contractante cu drept au putut proceda din nou la alegerea unui alt arbitru, deoarece prin alegerea nouă se complectase locul lui Iacob Molnar și nu a lui Dr. Elemer Ovary, care nu fusese arbitru legal ales;

Că astfel arbitru Dr. Ionel Pop fiind bine ales în locul lui Iacob Molnar demisionat și intimatilor neatcând pe alt motiv alegerea lui, nu se poate vorbi de rea constituire a tribunalului de arbitrii, fiind el bine constituit;

Că dar, motivul II de casare fiind întemeiat, recursul urmează a fi admis și a se casa deciziunea atacată pe acest motiv, fără a se mai examina celelalte motive de recurs ca fiind lipsite de interes, trimitându-se dosarul Curții de Apel pentru a proceda la o nouă judecare, ținând seamă de considerațiunile mai sus expuse.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția I.

Decizia No. 1138/1933. Președinte Al. Juca, preș.

Cereri introductive de instanță. Timbrare insuficientă. Remedierea acestei neregularități sub imperiul legii timbrului din 1927, a legii accelerării din 1929 și legii din Octombrie 1932.

Sub regimul legii timbrului din 1927, conform art. 42, lipsa timbrării sau insuficiența timbrării a unei cereri introductive de instanță, putea fi remediată în două moduri și anume: La prima zi de înfățișare, prin simpla justificare a plății taxei legale sau a diferenței ei, iar după trecerea primei zile de înfățișare, când chestiunea netimbrării a fost relevată, atunci la termenul următor, — prin justificarea plății timbrului, ori a diferenței ei, cum și a amenzii legale egale cu îndoiul taxelor.

Sub imperiul acestui text, conform aliniatului 4 dacă pentru cercetarea pricinei avusese loc unul, sau mai multe termene, fără a se fi relevat chestiunea netimbrării, sau insuficiența timbrării, ea încă putea fi invocată, în orice stadiu al procesului, cu observarea regulei de mai sus.

Legea accelerării judecăților din 1929 prin art. 57 a agravat situația părții, care a făcut o cerere introductivă de instanță netimbrată, prin faptul că remedierea acestei lipse după textul art. 57 se putea face ori la primul termen de înfățișare, prin simpla justificare a plății taxelor legale, ori numai la cel imediat următor prin justificarea plății taxelor și a amenzii legale.

Deci, potrivit art. 57 legea citată, relevarea lipsei taxelor de timbru, cu posibilitatea de a o remedia, nu se mai putea face în orice stadiu al procesului, în condițiile în cari aliniatul 4 din art. 42 legea timbrului permitea a se face.

În 1932 legiuitorul găsiind că acest regim este prea aspru, a revenit, prin legea din Octombrie 1932, la vechiul sistem al legii din 1927, dând posibilitatea ca relevarea și remedierea lipsei taxelor de timbru, să se facă iarăși în orice stadiu al procesului, dacă nu a fost ridicată la termen, adăugând că această regulă se aplică și proceselor în curs, în orice stadiu sau instanță s'ar afla, în care nu au intervenit hotărâri definitive și irevocabile.

În această succesiune de regimuri legale, la care a fost supusă obligațiunea timbrării cererilor introductive de instanță, a rămas constant principiul că, odată relevată chestiunea netimbrării la primul termen de înfățișare — când procedura a fost completă și deci instanța putea să păsească la judecarea pricinei în fond — partea nu mai putea să remedieze la termenul următor lipsa, sau insuficiența timbrării, numai prin simpla justificare a plății taxei legale; ci neapărat trebuia să plătească și amenda legală.

Dacă la acel prim termen, fixat pentru cercetarea pricinei, când procedura a fost completă îndeplinită și chestiunea netimbrării a fost relevată, partea care a introdus cererea a lipsit, — atare împrejurare, sub oricare din legile amin-

tite, nu era de natură să ridice termenului în discuțiune caracterul de prim termen de înfățișare, în sensul și cu consecințele pe cari legile citate i le atribue.

În speță este necontestat în fapt că pentru judecarea apelului făcut de recurentul de azi s'a fixat termen de judecată la 1 Decembrie 1931, când procedura a fost complet îndeplinită, iar partea adversă, în lipsa apelantului, relevând insuficiența timbrării a cerut și a obținut anularea apelului ca atare, prin sentința nr. 520.

În această situație, chiar dacă s'ar admite că recurentul uzând de calea de atac a opoziției — care avea de efect reînceperea procedurii din punctul în care se afla, când a lipsit oponentul — putea la termenul fixat pentru judecarea opoziției, să remedieze insuficiența timbrării apelului, în orice caz această remediere el nu o mai putea face decât justificând pe lângă plata diferenței taxei de timbru și aceea a plății amenzii legale pentru ca față de dispozițiunile oricăreia din legile amintite, primul termen de înfățișare la care chestiunea netimbrării fusese relevată, fiind procedura completă, trecuse și consecințele acestei treceri de termen, în raport cu cerințele legilor citate, nu puteau fi înlăturate prin introducerea opoziției.

Astfel fiind și întrucât este necontestat în speță că recurentul la termenul de 24 Mai 1932 fixat pentru judecarea opoziției nu a justificat plata amenzii legale, urmează că pentru acest singur motiv opoziția nu putea fi admisă.

Deși tribunalul pentru a justifica respingerea opoziției se servește în principal de argumente privitoare la admisibilitatea ei, aceste argumente sunt inutile, căci respingerea opoziției este o soluțiune ce se menține numai faptul nerespectării cerințelor legii timbrului și a legii accelerării.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III.

Dec. No. 179-934. Președinte: O. Băleanu, cons.

Dispozițiunile art. 446 proc. civ. Ard. se completează cu dispozițiunile legii de accelerare, astfel că în cazul când partea nu plătește taxele de citațiuni suferă consecințele legii. Perimare.

DELIBERAND,

Asupra cererii făcută de Ministerul de Interne de a se perima recursul făcut de Vasile Frătean, contra deciziei Curții de Apel Cluj secția II-a, cu No. 136-1928;

Având în vedere că în speță fiind vorba de o cerere de perimare introdusă în Ardeal, se aplică în ce privește termenul dispozițiile art. 446 proc. civ. Transilvăneană, care prevede că dacă la ziua de înfățișare nu se prezintă nici una din părți sau partea prezentă nu cere judecarea cauzei, procedura va pauza până când vre-o parte va cere fixarea unui nou termen, iar prin trecerea a trei ani socotiți din ziua constituirii procesului sau a desbaterei omise, procesul se va considera stins;

Considerând că acest text de lege este și azi în vigoare, întrucât prin art. 81 și 87 din legea de organizare a Inaltei Curți de Casație se desființează și se abrogă numai acele dispozițiuni din legile de procedură din teritoriile alipite, cari conțin dispozițiuni contrare acestei legi;

Având însă în vedere că legea accelerării, care fiind o lege de unificare, se aplică pe întreg teritoriul țării, prevede citarea părților la debateri, citare care se face în urma plății taxelor de citații, plată ce este lăsată la facultatea părții, de unde urmează pe de o parte, că dispozițiunile art. 446 citat se completează prin prescripțiile legii de accelerare, iar pe de altă parte, că în cazul când partea nu plătește acele taxe, suferă rigorile legii pentru neplata taxelor și lăsarea în nelucrare;

Că, în asemenea situațiune și întrucât în speță este necontestat în fapt că dela 2 Octombrie 1928, data când s'a primit la această Inaltă Curte dosarul împreună cu recursul făcut de Frățean Vasile și până la 4 Iulie 1933, data introducerii prezentei cereri de perimare, au trecut mai mult de trei ani, fără a se fi stăruit în judecarea procesului printr'o cerere de fixare de termen însoțită de plata taxelor de citații, care să întrerupă peremțiunea recursului de față;

Că așa fiind cererea este fondată și urmează a fi admisă.

Jurisprudente penale

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția II

Dec. No. 380—933. Președinte: Th. Radu cons.

Violența contra autorităților. Condițiile ei.

Asupra celui de al doilea motiv prin care acuzatul invocând nulitatea prevăzută de art. 388 proc. penală pct. 1-a, se plânge că greșit i s'a stabilit vinovăția deoarece lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii pentru care fusese condamnat.

Având în vedere că prin decizia recurată se constată în fapt, că în ședința din 14 Noembrie 1930 a Consiliului comunal al Municipiului Cluj, prin amenințări periculoase, ridicând pumnii, acuzatul în calitate de ziarist, de altfel fiind simplu spectator, s'a apropiat de masa președintelui Consiliului, tipând și protestând că consilierul minoritar Zagoni nu e lăsat să vorbească ungu-rește, împiedecând astfel Consiliul Comunal de la exercitarea legală a misiunii sale, fiind silit a suspenda ședința.

Având în vedere că această stare de fapt, pe care această Inaltă Curte, potrivit prevederilor art. 33 alin. III Nov. proc. penale, trebuie să-si întemeieze hotărârea, — întrunește toate elementele constitutive ale crimei de violență contra autorităților, prev. de art. 2 alin. II din legea XL—1914, pentru care acuzatul a fost condamnat, motivul de casare este nefondat și urmează a se înlătura ca atare.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția II.

Dec. No. 423—1934. Preș. N. Stănilă consilier

Elementele crimei de înșelăciune. Dintr'un dol civil nu se poate deduce existența crimei de înșelăciune.

DELIBERAND,

Asupra recursului declarat de Parchetul General al Curții de Apel Cluj, contra deciziunii aceeași Curți Nr. P. I. 3938—10/1932 prin care s'a menținut achitarea acuzatilor Fogolyan Alex. și Palfy Ștefan pentru crima de înșelăciune.

Având în vedere că recursul este întemeiat pe nulitatea prevăzută de art. 385 p. 1 a. pr. pen. și prin motivele scrise se arată că faptele constatate de instanțele de fond constituiesc crima de înșelăciune.

Având în vedere că instanța de apel stabilește în fapt că acuzatul Fogolyan Alexandru datora impozite către Stat și pentru suma de 21.065 lei i s'au sechestrat mărfurile din prăvălie, iar la 27 Noembrie 1933 s'a ținut licitație publică în toate formele legale în prezența delegatului Camerei de Comerț și a mai multor comercianți cari au licitat asupra mărfurilor scoase în vânzare. Marfa a fost cumpărată de acuzatul Palfy Ștefan cu suma de 73.100 lei din care sumă s'a achitat impozitul către Stat, iar restul s'a depus la Administrația Financiară la dispoziția creditorilor.

S'a dovedit că cumpărătorul a licitat fiind rugat de soția debitorului și mărfurile au rămas în prăvălie tot în păstrarea debitorului.

Văzând că instanțele de fond achită pe acuzați și Parchetul General Cluj susține că faptele lor constituie crima prevăzută de art. 50 Nov. Pen.

Considerând că din examinarea deciziunii atacate nu rezultă că acuzații au produs o amăgire față de reclamant și că din cauza acestei amăgiri s'a fi produs în sufletul reclamantilor o eroare sau să-i fi menținut într'o stare de eroare din care cauză aceștia s'a fi suferit daune.

Că în adevăr acuzații nu aveau nici o obligațiune legală față de creditori să-i anunțe pentru ziua fixării vânzării efectuate de fisc și faptul că cumpărătorul a fost învoit cu debitorul nu poate constitui o manoveră frauduloasă care să provoace o amăgire pentru creditori, deoarece dacă vânzarea a fost fictivă, desi dela dosar rezultă că s'a făcut cu paza formelor legale, reclamantul are deschisă calea acțiunii civile pentru a dovedi simulațiunea **dar oricum dintr'un dol civil nu se poate argumenta existența crimei de înșelăciune și neexistând nici un raport de causalitate între daună și vreo dispozițiune luată de victimă sub imperiul eroarei nu poate fi vorba de înșelăciune în sensul penal al cuvântului și deci ne drept cuvânt instanțele de fond au constatat că nu există infracțiune și au achitat pe acuzați.**

Că deci motivul de casare este nefondat și recursul cată a se respinge ca atare.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția II.

Dec. No. 2930/933 Președinția Th. Radu, cons.

Pedeapsa. Legiuitorul prin art. 16 din Constituție suprimând pedeapsa cu moartea, implicit a suprimat pedeapsa prevăzută de art. 278 c. p. pe care a înlocuit-o cu temnița grea pe toată viața care în ordinea descendentă urmează pedepsei cu moartea.

Considerând că legiuitorul prin art. 16 al Constituției din anul 1923 suprimând pedeapsa cu moartea pe întreg teritoriul țării prin aceasta implicit a suprimat și pedeapsa prevăzută de art. 278 C. p. care în mod logic a fost înlocuită cu temnița grea pe toată viața, pedeapsă, care în ordinea descendentă prevăzută de art. 20 cod. pen. urmează pedepsei cu moartea.

Că dar în consecință potrivit dispozițiilor art. 66 al. ultim c. p. pedeapsa tentativei crimei prevăzută și calificată de art. 278 c. p. poate fi scăzută fără aplicatiunea art. 92 c. p. până la trei ani temnița grea.

Considerând pe de altă parte, că în sentințele atacate se constată că instanțele de fond, au stabilit în favoarea acuzatei, Bardoczi Etelca circumstanțe ușurătoare, care le-au decis la aplicarea art. 92 c. p., aplicațiune care evident trebuie să aibă efect asupra pedepsei.

Că potrivit dispozițiilor acestui art. instanțele sunt obligate să reducă pedeapsa convenită acuzatului, sub minimum prescris pentru așa infracțiune scoborându-o până la minimum prevăzut pentru acel gen de pedeapsă și chiar să dea în loc de temnița grea pe timp mărginit, reclusiune;

Că, astfel fiind și întrucât în speță acuzatei Etelca Bardoczi, i s'a dat de către instanțele de fond trei ani temnița grea pentru faptul pedesit de art. 278 c. p. combinat cu art. 66 c. p. cu minimum de 3 ani temnița grea, rezultă că n'au făcut, în cauză, de loc, aplicațiunea art. 92 c. p. cu toate că au găsit necesară aplicarea lui, și deci numai prin săvârșirea nulității prevăzute de art. 385 p. 3 proc. pen. au putut proceda astfel.

Că, în asemenea condițiuni, recursurile declarate de către acuzata Etelca Bardoczi și apărătorul său special, urmează a se admite și a se casa sentințele ambelor instanțe de fond, pentru nulitate de fond prevăzută de art. 385 n. 3 proc. pen. și urmând a statua în fond, această Inaltă Curte, apreciind și în baza acelorasi texte de lege urmează a condamna pe acuzata Etelca Bardoczi, la doi ani și unsprezece luni temnița grea și a menține celelalte dispozițiuni din sentințele atacate.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția II-a.

Decizia No. 2925/933 Președinte: N. Stănilă consilier

Constituirea instanței. Din momentul ce completul a fost bine constituit ca număr și ca persoane, este indiferent cine prezidează.

Având în vedere motivul de casare întemeiat pe nulitatea de formă prevăzută de art. 384

p. 1 pr. pen. și dedus din aceea că completul de judecată al Curții de Apel n'ar fi fost legal constituit întrucât, a prezidat ședința Dl Consilier Bossie, care ar fi mai nou în gradul de consilier decât Dl Consilier Balasz, care în acel complet a figurat ca asesor.

Considerând că, prin dispozițiunile legii de organizare judecătorească, legiuitorul arătând cine va prezida un complet de judecată, prin acesta a vrut a stabili erarhia între membri completului, indicând pe cel îndreptătit a conduce desbaterile.

Că dar, din moment ce un complet de judecată, a fost bine constituit, ca număr și ca persoane îndreptățite după lege, de a-l forma, împrejurarea că desbaterile au fost prezidate de un magistrat mai nou în grad, decât un altul de acelaș grad, nu poate avea nici o consecință juridică care să conducă în a se putea susține în mod logic, că instanța n'ar fi fost legal constituită.

Că dar, prin consecință motivul de casare întemeiat pe nulitatea de formă prevăzută de art. 384 p. 1 pr. pen. urmează a fi înlăturat ca nefondat.

Jurisprudențe la diverse legi**Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III**

Dec. No. 799/933, Președinția V. Erbiceanu, Cons

Conform art. 19 din Leg. St. Funct. publ. se reține salariul funcționarului când absența a fost nemotivată iar nu și când își motivează absența, și când autoritatea o găsește insuficientă, în care caz numai Comisiunea Disciplinară are a se pronunța.

Având în vedere că prin disp. art. 20 din legea pentru statutul funcționarilor publici, se prevede că toți funcționarii au dreptul în timpul unui an, la un concediu de 1 lună zile, iar alte concedii mai mari, care nu trec peste un an, se acordă numai în caz de boală bine constatată și cu salariu pe jumătate, dacă concediul a trecut de 3 luni;

Considerând că din cuprinsul acestui text, rezultă că în caz de boală, funcționarul este dator ca pentru tot timpul lipsei sale dela serviciu să fi cerut pe baza certificatului medical constatator al boalei sale un concediu deoarece autoritatea de care depinde poate oricând să cenzureze certificatul medical și să cerceteze starea sănătății funcționarului, ordonând constatări în acest scop printr'un medic oficial.

Că, Curtea de Apel în considerentele deciziei sale stabilește în fapt că într'adevăr, intimata a obținut concediu medical dela sfârșitul anului 1931 și până la 18 Ianuarie 1932, pentru caz de boală și dela acea dată a lipsit dela serviciu nemotivat față de autoritatea de care depinde, deoarece își solicitase prelungirea concediului medical aprobat pe bază de noi certificate medicale din care se constată boala gravă de care su-

feră, însă că autoritatea nu numai că n'a dispus rezolvarea cererilor sale decât după trecerea unui interval de câteva luni, tocmai la 5 Octombrie 1932 când i-a comunicat că nu mai acordă concediul, dar în acest timp a dispus ca să nu i se mai plătească salariul pentru lipsă nemotivată dela serviciu, conform art. 19 din regulamentul legii menționate.

Considerând, însă, că legiuitorul prin art. 19 menționat a prevăzut că se rețin salariile pe timpul absenței, numai funcționarilor care au lipsit dela serviciu nemotivat mai mult de 3 zile, când urmează să fie considerat demisionat, iar nu și acelora care își motivează absența și autoritatea o găsește insuficientă, deoarece în această situație, menționatul articol prin aliniatul 4, prevede că numai Comisiunea Disciplinară poate să pronunțe dacă motivarea invocată de funcționari este insuficientă și urmează să i se aplice pedepsele.

Că în speță, după cum rezultă din cele constatate în fapt de Curte, intimata n'a lipsit nemotivat dela serviciu pentru ca să i se poată reține salariul pe timpul absenței ci din contră, și-a motivat absența și că în această situație, autoritatea era obligată conform art. 19 citat să o trimită în fața Comisiei Disciplinare în cazul când ar fi găsit că motivele invocate în justificarea absenței ar fi fost insuficiente.

Că, Curtea de Apel, stabilind că intimata a lipsit motivat dela serviciu din cauză de boală, deoarece recurentul nu a trimis-o în fața Comisiei Disciplinare pentru ca să se pronunțe asupra netemeinicii motivelor pentru care nu s'a prezentat la serviciu și în această situație are drept la salariu conform art. 20 citat, prin aceasta a dat o iustă aplicare și interpretare textelor de lege, fără ca să comită vre-un exces de putere, așa că motivele de casare sunt nefondate iar recursul se respinge.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III

Decizia No. 1258/1932. Președ. C. Crăciunescu cons.

Contencios ad-tiv. Statutul funcționarilor publici. Art. 100. Termenul de 15 zile prevăzut pentru citarea funcționarului public în fața comisiei disciplinare nu este de ordine publică, astfel că trebuie ca funcționarul să se prevaleze de el în fața comisiei, altfel nu formează motiv de casare neobservarea lui. Regulamentul stat. funcționarilor publici art. 103. Deși judecata în fața comisiei disciplinare e secretă, totuși, nici un text nedispunând că prezența martorilor la judecată produce nulitatea deciziei, motivul de casare e nefondat.

Considerând că în adevăr, **art. 100 din legea pentru statutul funcționarilor publici prevede că, funcționarul în contra căruia s'a deschis acțiune disciplinară va fi citat pentru ziua de judecată fixată, citatia i se trimite prin registratura autorității și i se va remite cu cel puțin 15 zile libere înaintea termenului sorocit pentru judecată;**

Că însă, **acest termen nu este de ordine publică, ci de ordine particulară în interesul apărării celui trimis în judecată, — de unde ur-**

mează că dacă partea s'a prezentat în fața Comisiunii și nu s'a prevalat de dânsul, nu poate face motiv de casare pentru faptul că nu a fost citat cu 15 zile înainte de termenul fixat.

Că astfel fiind și întrucât în speță este constant că recurentul cu ocaziunea judecării acțiunii disciplinare, fiind față și asistat de apărător, nu a ridicat vre-un incident referitor la faptul că nu a fost citat cu 15 zile înainte, — în atare situațiune, Comisiunea disciplinară putea proceda la judecarea lui, — astfel că, Curtea de Apel decizând că reclamantul a fost legal chemat la judecată, nu a comis nici o violare de lege.

Că, în ce privește susținerea recurentului că dânsul, la Comisiunea de disciplină a cerut amânarea pentru motivul că nu a fost citat cu 15 zile înainte, urmează a fi respinsă ca inexactă, întrucât Curtea de Apel constată, din actele dela dosar, că dânsul nu a ridicat nici o obiecțiune, în fața Comisiunii de judecată, că n'a fost citat cu 15 zile înainte;

Având în vedere că se mai susține prin motivul de casare că s'a violat de către Curtea de Apel disp. art. 102 din regul. statutului funcționarilor publici, prin aceia că a fost judecat pentru un fapt care nu este cuprins în deciziunea de trimitere în judecată.

Considerând că deși, în fapt este exactă această susținere a recurentului, totuși aceasta nu poate aduce la casarea hotărârei, deciziunea Curții de Apel, menținându-se pe alt fapt, pentru care recurentul a fost condamnat.

Având în vedere că se mai susține de către recurent că s'a violat art. 103 din regul. statutului funcționarilor publici, când s'a permis să asiste la judecată martori, cari erau interesați în cauză.

Considerând, în adevăr, **art. 103 din regulamentul statutului funcționarilor publici prevede că, judecata funcționarului înaintea Comisiunii de disciplină se va face în ședință secretă.**

Că însă, întrucât **nici un text din legea sau regulamentul statutului funcționarilor publici nu dispune că prezența martorilor la judecată, în fața Comisiunii de disciplină, produce nulitatea deciziei și această ultimă parte a motivului I de casare este neîntemeiată.**

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III

Decizia No. 843/933. Președinte; C. Crăciunescu Consilier

Contencios ad-tiv. Art. 58 din legea de organizare a C. F. R. prevede că în caz de prisos de funcționari Direcțiunea cu aprobarea consiliului de administrație are drept de a însărcina pe unii funcționari cu îndeplinirea unor funcțiuni mai inferioare decât acelea la care le dă dreptul titlul și salariile ce au dobândit, cât mai apropiate de acestea.

Dobândirea stabilității fiind în funcție de depunerea examenului, reclamantul era obligat să facă dovada depunerii acestui examen, ceea ce nu a făcut. Astfel calea acțiunii în contencios nu-i este deschisă, deoarece potrivit art. 4 și 8 din legea din 23 Dec. 1925 această cale este accesibilă numai funcționarilor stabili.

Având în vedere că prin motivul II de casare recurenta susține că s'a violat art. 58 din legea de organizare a C. F. R. din 1929 și art. 41

paragraf 33 din regulamentul legii din 1928, când Curtea a considerat ca ilegală trecerea lui Varga Vasile din funcția de frânar cl. III-a, în aceea de lucrător de întreținere, întrucât legea permite ca unii funcționari să fie însărcinați cu îndeplinirea de funcțiuni inferioare, cum s'a procedat în speță.

Având în vedere că în speță urmează a se decide dacă trecerea intimatului din funcția de frânar cl. III-a în acel de lucrător de întreținere este sau nu legală;

Având în vedere că din tabela anexată la art. 41 din regulamentul legii de organizare a C. F. R., din 1928 se constată că funcția de lucrător de întreținere este înglobată în aceeași categorie cu funcția de frânar cl. III-a, adică în categoria 33-a, prima fiind imediat inferioară celei de a doua;

Având în vedere că **art. 58 din legea de organizare a C. F. R., aplicabilă în speță, prevede că în caz de prisos de funcționari Direcțiunea generală cu aprobarea Consiliului de administrație are dreptul de a însărcina pe unii din funcționarii cu îndeplinirea și a altor funcțiuni mai inferioare decât acelea la care le dă dreptul titlul și salariile ce au dobândit, însă cât mai apropiate de acestea;**

Considerând că față de dispozițiunile acestui text de lege și întrucât cum s'a arătat mai sus funcțiunea de lucrător de întreținere face parte din aceeași categorie de funcțiuni cu cea de frânar cl. III-a, prima fiind imediat inferioară celei de a doua, în asemenea caz Regia C.F.R.R. în mod legal a trecut pe intimat din funcția de frânar cl. III-a, în cea de lucrător de întreținere;

Că așa fiind și întrucât Curtea de Apel a decis contrariul, a violat sus citatele texte de lege și deci motivul I de casare fiind și el fondat recursul urmează a fi admis și a se casa decizia No. 453—1931, a Curții de Apel Cluj secția II-a, iar în fond.

Având în vedere că, legea de organizare a CFR, stabilește condițiunile pentru dobândirea stabilității funcționarilor CFR, în a căror categorie intră în mod necontestat și reclamantul Varga Vasile prin art. 22 din lege și 47 din regulamentul ei prevede că funcționarul este socotit timp de un an stagiar, iar după acest termen el se numește definitiv dacă trece examenul prevăzut în acest scop, condițiune care nu poate fi înlocuită cu alte formalități.

Că deci **dobândirea stabilității fiind în funcțiune de depunerea examenului arătat, reclamantul era obligat să facă dovada, că a depus acest examen și întrucât nu numai că n'a făcut dovada, dar nici măcar n'a pretins că ar îndeplini această condițiune, în asemenea caz reclamantul neocupând o funcțiune stabilă, nu are deschisă calea acțiunii în contencios deoarece conform art. 4 și 8 din legea contenciosului, această cale specială este deschisă numai funcționarilor stabili legal numiți.**

Că dar acțiunea în contencios, din speță urmează a fi respinsă ca inadmisibilă.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III

Dec. No. 1719/932, Președ. C. Crăciunescu.

Potrivit art. 50 din Leg. St. funcț. publ. transferările dintr-un serviciu la altul în aceeași administrație sunt obligatorii, dacă sunt făcute în interes de serviciu și cu avizul conform al Comisiunii pentru numiri și înaintări, cu condiția că transferarea să fie făcută în funcție echivalentă, dar legea nu cere ca salariul să fie absolut egal, cu acela al funcțiunii anterioare, căci salariul funcționarilor echivalente pot diferința în privința sporului de scumpete, diurne etc.

Având în vedere că, prin acest motiv Ministerul Justiției pretinde ca greșit Curtea de Apel a hotărât că funcțiunea de agent de județ clasa III-a pe lângă corpul de portărei al Tribunalului Turda, nu este echivalentă conform statutului funcționarilor publici, cu funcțiunea de agent de oraș clasa III-a pe lângă acelaș corp de portărei;

Considerând că, **potrivit art. 50 din legea pentru statutul funcționarilor publici, transferările dela un serviciu la altul, în aceeași administrație, precum și transferările dela un județ la altul, în serviciile exterioare, sunt obligatorii dacă sunt făcute în interes de serviciu, în funcțiuni echivalente și cu avizul conform al Comisiunii pentru numiri și înaintări;** că, din acest text rezultă că, legiuitorul la aceste transferări nu s'a preocupat de salarizarea funcționarului și nu a cerut ca tratamentul de salariu în noua funcțiune să fie absolut egal cu acela al funcțiunii anterioare, lucru ce de altfel nu este cu puțință deoarece două funcțiuni deși echivalente se pot deosebi întru câțva în salarizare, în ceace privește sporurile de scumpete și indemnizațiile de transport sau diurne cari potrivit art. 16 și 18 din statutul funcționarilor publici, variază după localitatea unde funcțiunile își au reședința și după împrejurări; **că singura condițiune cerută în sensul textului citat este ca, funcționarul să fie transferat cu acelaș grad într'o funcțiune echivalentă gradului pe care l-a avut și cu acelaș salar de bază;**

Considerând că, în conformitate cu legea de organizare a corpului de portărei și după cum rezultă din însăși titulatura acestor funcțiuni, funcțiunea de agent de oraș clasa III-a este echivalentă și egală în erarhia gradelor corpului de portărei cu aceea de agent de județ cl. III-a; **că faptul că, un agent de județ îndeplinindu-și funcțiunea în întreg județul și deci având deplasări mai mari și costisitoare, primește în consecință un spor de salariu față de salariul unui agent de oraș, nu poate ridica față de cele expuse mai sus, caracterul necontestat de funcțiuni echivalente a acestora;** că așa fiind, Curtea de Apel hotărând în contradicție cu aceste principii, a violat și greșit interpretat art. 50 din legea statutului funcționarilor publici și deci motivul este fondat, iar deciziunea supusă recursului urmează a fi casată;

Dreptul individului de a nu suferi și justiția internațională.

O parte din autorii de drept internațional constată că epoca actuală, inaugurată de spiritul pacifist post-belic, se poate numi cu drept cuvânt „epoca dreptului”. După acești autori succesorul acestei epoci va fi o altă epocă și mai frumoasă, aceea a păcii. Constatări reconfortante.

Considerentele care fac premise pentru aceste concluzii sunt: pe de o parte dorința sinceră de a evita un nou măcel, de a prefera o pace „strambă” unui război „câștigat”, pe de altă parte harta politică a lumii, inspirată de nobilele principii ale autodeterminării popoarelor și a naționalităților, li se pare a fi expresia exactă a unei justiții quasi ideale. Acești autori socotind ca singure principii de mai sus pot, în concepțiile de azi, să satisfacă cea mai mare parte din pretențiile în conflict, e natural că singură harta politică actuală va fi menită să dureze. Simpla ei existență va îndalța războiul întrucât cei satisfăcuți de ea sunt cei mulți, majoritatea!

Iată însă că starea sufletească mondială prezintă o efervescentă, care prin tălcul ei ne face să înțelegem că premisa întâi, adică dorința sinceră de pace, a „evoluat”. Astăzi lumea dorește tot atât de sincer războiul cum dorea altădată pacea. Unii doresc conflagrația pentru a detura atenția, dela greutățile interne la aventuri externe. Alții, pentru a recupera teritoriile pierdute, alții pentru a-și întinde stăpânirea și a-și mări „prestigiul”. Eforturile tuturor converg spre dislocarea principiilor autodeterminării popoarelor și a naționalităților precum și spre nimicirea tratatelor de pace bazate pe ele.

În avântul acesta spre abator sau arenă care e situația dreptății dintre noroade? Care e datoria lor? Depinde de felul cum înțelegem să soluționăm aceste două probleme dacă ne vom încălca iar sau dacă vom putea evita ca posteritatea istorică să așeze pe frontispiciul epocii noastre firma: Măcelărie și abator internațional. Aceasta ar contrasta puternic cu eticheta de „epocă a dreptății” a vremurilor noastre.

Unii vor crede că importanța ce atribuim dreptății dintre popoare e exagerată. Convenim și noi că ideea de dreptate și moralitate în raporturile dintre state nu e unicul factor care să extirpe războiul. Cum însă istoria ne învață că motorul tuturor acțiunilor omenești a fost sentimentul, dar că șoferul a fost ideea (concepția); cum ea ne mai demonstrează că o idee născută nu piere decât din bătrânețe, afirmăm cu tărie, nestrămutata noastră convingere că singur ideea unei dreptăți între neamuri va putea furniza energia necesară noroadelor pentru a rezista cu succes tentativelor guvernanților de a recurge la război înainte de a fi epuizat toate căile „legiuite” pentru aplanarea pacifică a conflictului. Ideea că războiul agresiv e o crimă, ideea că individul are dreptul să nu sufere și datoria de a-și dezvoltă facultățile sale spirituale și intelectuale cât se poate mai mult spre binele neamului său și a genului omenesc, aceste idei trebuie considerate ca cele mai prețioase achiziții omenești. Să nu existe efort care să ne pară greu pentru a difuza cât mai mult aceste idei, pentru a îmbiba sufletul și mintea tuturor cu ele. Astfel impregnate sufletele vor dobândi aceea credință care va clătina munții din temelie.

Știm că guvernanților le displace aceasta interpretare de luminare a maselor, că preferă un rol ce să se întindă peste granițele țării. O știm prea bine. E timpul însă suprem pentru a forța ca urechea celor de sus să se aplece la durerile celor de jos, ca ochiul lor să se oprească la mizeriile interne în loc să se răsfețe cu prăvelești internaționale. Aleanul poporului să le fie prima grijă și alinarea durerilor sale ultimul scop. Existența acestor probleme e singura care justifică ființa guvernanților și a granițelor politice. Guvernanții făcând bine în mic (între frontiere) să se stimuleze contribuind astfel la binele obștesc și progresul general.

Aceste preocupări interne nu vor exclude grija guvernanților pentru apărarea țării contra unui atac extern criminal. Asigurarea securității unei țări se încadrează logic în măsurile luate pentru promovarea progresului general întrucât se opune ca diferențierea genului omenesc în subunități naționale sau de rasă să fie înlocuită eventual printr-un conglomerat amorf sub o singură stăpânire. Diferențierea în națiuni și rase ca orice diferențiere e un stimulent care trezește la viață forțe și energii izvorâte din tradiții seculare de trai în comun. Fiecare unitate etnică sau politică e un muncitor în plus la edificarea progresului. Or la o astfel de clădire niciodată n-avem muncitori suficienți.

Ideea unei dreptăți între state, împletită cu asigurarea ființei acestora să fie izvorul din care să bem pentru potolirea setei noastre sufletești; ea să ne fie pâinea din care să ne saturăm.

Dreptatea între state e însă o idee care și ea trebuie să parcurgă o cale anume, o evoluție până să ajungă la maturitate. Cădea aceasta, noi o putem recunoaște; putem chiar și stabili punctul de evoluție la care ne aflăm precum și evoluția viitoare în liniile ei generale. În înțelegerea noastră ne vom folosi de analogia ce oferă dreptatea dintre state cu evoluția dreptății dintre indivizi. Compararea acestor două evoluții va fi deci extrem de fructuoasă.

Se știe în deobște că legea ca soluție ce se impune particularilor presupune o civilizație înaintată. Ea nu se poate concepe decât într-o comunitate destul de puternic organizată pentru a-și putea impune voința sa — legea — prin constrângere oricărui individ recalcitrant.

În epocile și în ținuturile unde forța publică e cași absentă cum se soluționează conflictele dintre indivizi? Răspunsul e simplu. Carența unei forțe superioare individului permite acestuia să-și caute realizarea drepturilor sale după măsura forței fizice de care dispune. Pretențiile adversarilor se cristalizează, în curând, în frumoasă formulă: dinte pentru dinte și ochi pentru ochi. Aplicarea acelei legi exclude orice intermediar, orice tentativă de împăcare. Justiția e înlocuită cu forța, iar dreptul cu diferența de forțe dintre adversari. Sistemul e cunoscut sub numele de: legea talionului și e în vigoare și azi la multe triburi sălbatice.

Urmările ce rezultau din aplicarea talionului implacabil nu întârziară a se manifesta și a îngrijora. Formula: răzbunat să fii până într-o șaptea spită a ucigașului, dădea legii o amploare înfricoșătoare producând conflict între doi indivizi, ci război de exterminare între două familii sau două triburi.

Se admite de obicei că toate triburile și popoarele ar fi trecut prin epoca acestei legi. Nu-i mai puțin adevărat

însă, că unele au persistat mai mult timp în ea, altele, din potrivă, și-au redus stagiul. Între primele menționăm triburile din zonele calde unde sângele și astăzi, cere tot sânge.

În zonele temperate omul nu mai are sângele clocoțitor. Judecata lui are de cele mai multe ori pasul asupra simțurilor. Aci măsura valorii unui act era utilitatea sa. Natura însăși constrânsese pe omul acestor regiuni la adoptarea criteriului utilității ca unitate de măsură și de gândire. Or acest criteriu nu admitea ca sancțiunea unei vine să fie o altă vină. Lezatul își putea primi satisfacția sa pe calea înțelegerii prin diminuarea patrimoniului vătămătorului în profitul patrimoniului lezatului. Astfel născu principiul reparării materiale a oricărei vine. E adevărat că acest principiu ar părea imoral întrucât stabilește o echivalență între o daună morală și nu profit material. Nu trebuie însă să pierdem din vedere că în zonele temporale natura e mai vitregă ca omul îndemnând pe acesta la mari prevederi și precauții — pentru perpetuarea speciei — și forțându-l la acceptarea sus amintitului principiu utilitar. Căci face natura nu e nici moral, nici imoral, nici amoral, ci — natural. „Musai“ cum zic Ardelienii.

Repararea materială a prejudiciului cauzat răspunzând și poftei de stăpânire și de sporire a patrimoniului, se încetățeni ușor scoțând din uz din toate pricinile talionul. Pofta de stăpânire, acest instinct specific omenesc, fiind comun tuturor bipedilor, talionul fu înlocuit aproape pretutindeni cu compoziția.

„Răscumpărarea vinei“ a fost mai întâi voluntară. Lucrurile se petreceau, în practică, de obicei așa: fie direct, fie prin intermediul unui terțiu adversarii conveneau să considere incidentul ca definitiv tranșat în momentul în care agresorul va fi despăgubit pe atacat sau pe rudele acestuia, în ipoteza uciderii. Natural că „prețul de răscumpărare a vinei“ era obiectul unei lungi și încăpăținate târgueli. Cu timpul însă se ajunse la stabilirea unui tarif care varia după ținut. E ușor de ghicit că acest „tarif“ era tot ce putea exista mai transacțional. Procedul de elaborare al acestui tarif me interesează de aproape. Iată în rezumat principiile de bază a întregului sistem de compoziție precum și modul de elaborare a prețului de răscumpărare:

La origine și în ipoteza unui intermediar acesta nu făcea altceva decât să facă cunoscut unui altuia ceea ce se cerea și ce se oferea. Făcea pe naveta atâta timp cât echilibrul dintre cerere și ofertă nu era atins. Rolul de suveică însă fu părăsit prin lărgirea atribuțiilor terțiului. Din intermediar el devine mediator: face propunerile sale, colaborând activ la împăcare. Mai târziu, când cazurile de precedentă fură destul de frecvente pentru a le putea invoca cu putere de obicei, mediatorul se transformă în arbitru. Ascultă plângerile adversarilor și pronunță un arbitraj. În judecarea contestațiilor el se conduce după cazurile de precedentă și, în lipsa acestora, după bunul simț, ex aequo et bono.

Sistemul e așa dar dezvoltat. La talion unicul element era forța brută. Compoziția comportă un arbitru, un obicei și un arbitraj care e executat de bună voie de părți.

Se întâmplă uneori ca unul din adversari să se derobe dela arbitraj refuzând să-l execute sau poate din capul locului să nu admită discutarea cazului de către

un arbitru. În aceste cazuri intervenia forța publică, comunitatea, care între timp se dezvoltase așa de mult încât putea impune competență arbitralului sau executarea arbitrajului intervenit.

Din voluntară ce fu la început, compoziția deveni obligatorie. Puterea individului era în scădere față de autoritatea colectivității în care trăia, autoritate care creștea mereu. Individul se transformă pe nesimțite în simplu particular, iar colectivitatea în stat organizat. Pe măsură ce sporia puterea statului acesta impunea mai întâi arbitrajul, apoi — urmărindu-și scopurile sale particulare — statul adictă norme după care să se judece conflictele, înstitui judecători care să judece — fără drept de apel la forța fizică — și se angajă să execute hotărârile judecătorilor. Astfel „obiceiul“ deveni „lege“, arbitrajul se transformă în judecător, iar arbitrajul în sentință. Statul își arogă monopolul distribuirii dreptății potrivit intereselor și concepțiilor sale. Singura garanție ce se oferea particularilor era încrustarea pe cartea legilor a principiilor: nullum crimen sine lege si nulla poena sine lege.

Evoluția dreptății între state se desfășoară după aceleași norme. Se zice că avem a face cu un stat când ne aflăm în fața „unui grup de oameni stabiliți pe un teritoriu fix și supuși unei autorități suverane care e însărcinată cu realizarea binelui obșesc a grupului conformându-se în acțiunile sale normelor de drept“. Se numește mai departe, suveranitate sau voința suverană „dreptul statului de a decide în ultima instanță asupra chestiunilor ce privesc competența sa, drept dublat de monopolul constrângerii grație căruia va putea asigura executarea deciziilor sale în caz de rezistență din partea supușilor săi“.

Rolul individului în stat îl îndeplinește statul în comunitatea internațională. Consecința acestei suprapuneri, înregistrate într-adevăr de istorie, a fost un același tipar pentru evoluția dreptății dintre state ca și pentru evoluția justiției dintre indivizi. Istoria me confirmă că și statele au început cu epoca talionului. Ele au trecut și trec și astăzi prin epoca dreptului celui mai tare. Multe din manifestările înaltei politici me constrâng la afirmarea acestui adevăr. Cu jumătate trupul me găsim încă în plin talion. Ajunge pentru justificare, citarea așa numitei politici „de revanșă“. Cealaltă jumătate a trupului a trecut deja în epoca compoziției voluntare. Forma sub care se practică e cunoscuta politică de „compensații“. În fine sunt unii cari din rezultatele politice geneveze obținute pe tărâmul obligativității și organizării justiției internaționale, deduc un progres considerabil spre „epoca păcii“.

Situația individului — stat, e așa dar complexă: cu simțurile sale dorește arzător răzbumarea — „revanșă“ — cu inteligența sa pretinde desdăunare sau reparare, adică „compensații“. Duhul tuturor dorește dreptatea și pacea.

Care e explicația acestei situații? Ea nu e greu de găsit. În organizația de stat puterea crescândă a comunității sprijinea, în mod eficace, ideea care prefera compoziția talionului.

Ea merse așa departe încât înlocui pe individ cu particularul impunându-i — spre binele propriu și spre binele neamului omenesc — compoziția așa cum o înțelegea ea. În organizația internațională puterea aceasta lipsește încât dorința de pace și de dreptate răsbate dificil printre obstacolele ce-i opun ostilitatea și ineria. Cauza

care a împledecat până în prezent organizarea puterii internaționale, suveranității internaționale, cauza care s'a opus la constituirea unei comunități internaționale bazate pe respectarea dreptului și pe dorința de pace, a fost și este în parte — suveranitatea statelor.

Nietzsche spunea, că defini se poate ceea ce n'are istoria. Definiția suveranității de mai sus nu oglindecște așa dar decât imaginea suveranității statului așa cum o concepem noi azi. Nimeni nu se îndoieste însă că altă dată și în alte ținuturi suveranitatea statului și însuși statul să fi reprezentat altceva decât ceea ce ne închipuim noi.

Care e însă quintesența noțiunii de suveranitate? Caracteristica invariabilă este aceea de a fi o „forță mai mare“. În mod obișnuit deținătorii acestei „forțe mai mari“, când deținătorii erau unici, adică monarhi, abuzau de aceasta putere. Abuzau? Da și nu.

Personal ei erau de cea mai bună credință că actele lor scapă de orice judecată întrucât ei ca purtători a unei idei divine, ca reprezentanții lui Dumnezeu pe pământ nu erau datori să dea socoată decât Celui de sus. Biserica la rândul ei nu făcea decât să-i întărească în credința aceasta.

În felul acesta conducătorii „unși“ ai popoarelor socoteau că supușii lor n'au drept la o voință proprie — instrument de înlăturare a nevoilor și a durerilor. Când această voință se manifesta totuși, conducătorii o considerau negliabilă. După ei supușii erau obligați să aibă o singură durere și o singură bucurie: aceea resimțită de conducătorul lor. „L'État, c'est moi“ susținea cu deplină convingere marele Louis XIV, indicând prin aceasta existența unei singure voinți în tot cuprinsul Franței și condamnând implicit tendințele care ar fi dat naștere unei a doua voinți. Marie Antoinette rămase mirată când află că poporul s'a „răsvrătit“ fiindcă printre altele nu mai putea tolera cheltuielile ei. La reproșurile mandatarilor poporului că ar fi ruinat țara prin risipa ei „generoasă“, ea răspunse indignată: „Cum, eu să fiu acuzată de risipă și lipsă de interes față de popor când toate actele mele urmăreau numai binele poporului?“ Era de cea mai bună credință că „dărnicia“ ei era în folosul „economiei naționale“.

Voința aceasta absolută și unică în interior se credea tot atât de neajmurnită în exterior. Nu putea admite deasupra ei un comandant — comunitatea de interese — sau judecător. Dimpotrivă, fiecare monarh se credea a fi același comandant și judecător în exterior, care era și în interior. Susceptibilitatea lor mergea așa departe încât o simplă lipsă din ceremonialul convenit unui ambasador declanșa războaie violente și îndelungate. Cum însă forța atrage forța, comunitatea statelor prezenta un haos și o anarhie completă. Papa, unicul reprezentant recunoscut a lui Dumnezeu printre popoare, era și el obsedat de grija prestigiului său. Ideea, a cărei expresie era biserica papală, ar fi putut realiza „înfrățirea“ popoarelor și creierea unei comunități a statelor bazate pe dorința de cooperare armonioasă. Purtătorii ideii însă avură toată grija ca să zădărnicească aceasta înfrățire. Să nu ne mirăm așa dar, dacă monarhi erau mai puțin „catolici“ decât pații.

Evoluția care nu s'a putut opera în exterior într'egali s'a desăvârșit în interior. Cu ocazia aceasta, fie-ne permis a constata că evoluția unui stat, a unei persoane, nu se determină prin modificarea raporturilor sale exterioare — cuceriri, glorie sau pierderi de teritorii și micșorare de

prestigiu — ci ca determinată de presiunile interne. Forța concepțiilor, energia ideilor din interior sunt resorturile progresului sau regresului, pentru că în lupta dintre forța fizică și cea spirituală, cum e gândul, ideea sau concepția, materia trebuie să închine steagul. Ceiace n'a putut face Napoleon în Rusia cu întreaga lui armată europeană a săvârșit ideea unui singur om; ideea lui Marx a fost singură cuc, când a subjugat Rusia enormă. Tot ideea într'un viitor stat național Cehoslovac a dus la creierea Cehoslovaciei cu toată opunerea îndârjită a imperiului austro-ungar. Istoria ne dovedește așa dar că deținătorii puterilor au un singur prieten și un singur dușman: ideea. Când aceasta e cu ei, atunci oricare ar fi dușmanul lor ei sunt invincibili; și invers: când ideea e împotriva lor orice efort ar face, e zadarnic!

Așa s'a întâmplat și cu suveranitatea. Reducerea ei la proporțiile actuale s'a operat la interior grație unor concepții ce se învechiau și a unor idei cari refuzau tot mai insistent să-i acorde credit pe mai departe.

Concepțiile aceste voiau ca suveranitatea să fie mania sacrosantă de purpură cu care monarhii se acopereau și acopereau orice act al voinței lor. Act de dreptate sau volnicie, el era considerat a fi inspirat de darul cel ceresc și deci expresia Celui de sus. Ca atare deci inabordabil. Quod principi placuit legis habet vigorem. Oamenii acestei epoci erau însă credincioși — vorba bisericii era încă sfântă — și mai erau pătrunși de concepția că suveranul are dreptul să se considere pe sine ca proprietar și pe ei ca proprietate, res.

Ori, credința începu să scadă, să se clatine, iar dreptul de proprietate a suveranului să fie contestat. Ideile de egalitate și libertate se opuneau cu tărie acestui drept. Suveranitatea din patrimonială ce era, se schimbă în personală. Regele nu mai era al Franței, ci al Francezilor; nu mai era stăpânul Franței, ci primul ei cetățean. Vechea concepție de suveranitate divină, desertată de orice conținut viu nu mai era susținută decât prin forța fizică. În luptă cu noile idei, viguroase și gâlgăind de viață, forța trebui să cedeze și a cedat.

Formula: „toate puterile emană dela națiune“ era naturală să nu fie în asentimentul bisericii, care în tot cursul timpului sprijinise monarhiile, în interesul ei bine înțeles, nu putea admite o răsturnare de valori care din urmă se făcu păstor. Ea susținea, și cu ea întreaga „Sfântă Alianță“, că aceasta e contra firii. Aceasta nu împiedecă însă ca evoluția începută să continue, fucet dar implacabil și să despoale pe nesimțite pe conducător de suveranitatea patrimonială și personală și să o treacă asupra națiunii întregi.

(Va urma).

R. C. Mircescu.

Recomandăm insistent, cititorilor noștri, ultimele lucrări ale Dlui George Sofronie, distinsul Profesor de drept internațional, dela Facultatea din Oradea.

„Definiția agresorului“; „Tratatul dela Trianon și acțiunea revizionistă“; „Problema Păcii și organizarea ei juridică“ și „Le problème des limitations du droit de belligerance“.

Tratând probleme de ultimă și arzătoare actualitate, scrise într'un stil precis și clar, aceste lucrări pun în curent pe cititori, cu marile chestiuni, de politică și drept internațional, ale epocii actuale.